

PRZEGLĄD WYBORCZY

*

Biuletyn informacyjny

10/2003

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

ISSN 1507-983X

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego
00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Opracowanie - Zespół w Krajowym Biurze Wyborczym
Bohdan Szcześniak
Alicja Kicińska
Marcin Lisiak
Redakcja - Kazimierz Wojciech Czaplicki, kierownik Biura

Skład komputerowy – Marcin Lisiak

Oddano do druku – 6 lipca 2004 r.

Przy wykorzystaniu informacji zawartych w „Przeglądzie wyborczym” Krajowe Biuro Wyborcze będzie wdzięczne za każdorazowe wskazanie źródła informacji.

Oficjalna strona Państwowej Komisji Wyborczej w Internecie

www.pkw.gov.pl

SPIS TREŚCI	Str.
* Posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej	5
*Wybory uzupełniające do Senatu RP w okręgu wyborczym nr 23 w województwie podlaskim	5
• Obwieszczenie o wynikach wyborów	5
• Sprawozdanie z wyborów	7
*Ocena sprawozdań finansowych partii politycznych i komitetów wyborczych	13
• Rozliczenie subwencji otrzymanej z budżetu państwa	13
• Ocena źródeł finansowania działalności	14
*Badanie sprawozdań finansowych komitetów wyborczych z wyborów uzupełniających do Senatu RP	18
*Badanie wykazu podpisów popierających obywatelską inicjatywę ustawodawczą	18
*Opinie i wyjaśnienia prawne	22
* Z prac Krajowego Biura Wyborczego	25
* Wymiana doświadczeń z zagranicą	26

POSIEDZENIA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Państwowa Komisja Wyborcza odbyła posiedzenia w dniach 13 i 27 października 2003 r.

- * Zgodnie z art. 209 Ordynacji wyborczej do Sejmu RP i do Senatu RP w dniu 13 października 2003 r. Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła i podała do publicznej wiadomości obwieszczenie o wynikach wyborów uzupełniających do Senatu przeprowadzonych w dniu 12 października 2003 r. w województwie podlaskim w okręgu nr 23, oraz odpowiednio - zgodnie z art. 212 tej ustawy, przyjęła i przekazała Sądowi Najwyższemu i Marszałkowi Senatu sprawozdanie z wyborów.

OBWIESZCZENIE

PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 13 października 2003 r.

o wynikach wyborów uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 12 października 2003 r.

Na podstawie art. 209 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499, Nr 74, poz. 786, Nr 154, poz. 1802 i z 2002 r. Nr 14, poz. 128, Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089, Nr 153, poz. 271 oraz z 2003 r. Nr 57, poz. 507) Państwowa Komisja Wyborcza podaje do publicznej wiadomości wyniki wyborów uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w województwie podlaskim, w okręgu wyborczym nr 23.

I.

W dniu 12 października 2003 r. odbyły się wybory uzupełniające do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w okręgu wyborczym nr 23 obejmującym obszar województwa podlaskiego. Wybory przeprowadziła Państwowa Komisja Wyborcza, Okręgowa Komisja Wyborcza w Białymstoku i 838 obwodowych komisji wyborczych. W skład obwodowych komisji wyborczych powołano 7129 wyborców.

II.

Wyniki głosowania w okręgu

W okręgu wybierano 1 senatora spośród 9 kandydatów.

Liczba osób uprawnionych do głosowania wynosiła 937 219.

W głosowaniu wzięło udział (liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania) 52 857 wyborców.

Frekwencja wyborcza wyniosła 5,64%.

Liczba kart ważnych z głosami nieważnymi wyniosła 1 268, co stanowi 2,40% ogólnej liczby kart ważnych.

Liczba kart ważnych z głosami ważnymi wyniosła 51 567, co stanowi 97,60% ogólnej liczby kart ważnych.

Kandydaci uzyskali następującą liczbę głosów ważnych:

1. Bagiński Mieczysław	4 304
zgłoszony przez Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego	
2. Bil-Jaruzelski Krzysztof Janusz	10 516
zgłoszony przez Koalicyjny Komitet Wyborczy Sojusz Lewicy Demokratycznej-Unia Pracy	
3. Jurgiel Krzysztof	18 198
zgłoszony przez Komitet Wyborczy "Prawo i Sprawiedliwość"	
4. Kaczyński Marek	10 635
zgłoszony przez Komitet Wyborczy Liga Polskich Rodzin	
5. Klimowicz Tadeusz Maciej	2 121
zgłoszony przez Komitet Wyborczy Unia Polityki Realnej	
6. Milewski Artur Kazimierz	736
zgłoszony przez Komitet Wyborczy Wyborców Artura Kazimierza Milewskiego	
7. Olszewski Mariusz Jacek	403
zgłoszony przez Komitet Wyborczy Alternatywa Partia Pracy	
8. Soroka Andrzej Janusz	1 604
zgłoszony przez Komitet Wyborczy Partii Ludowo-Demokratycznej	
9. Zgrzywa Sławomir	3 050
zgłoszony przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska	

III.

Wyniki wyborów

W województwie podlaskim, w okręgu wyborczym nr 23 senatorem został wybrany **Jurgiel Krzysztof** zgłoszony przez **Komitet Wyborczy "Prawo i Sprawiedliwość"**.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej

(-) Ferdynand Rymarz

Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej

(-) Jan Kacprzak

(-) Stanisław Kosmal

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej

(-) Stefan Jaworski

(-) Andrzej Kisielewicz

(-) Andrzej Mączyński

(-) Antoni Włodzimierz Rymś

(-) Stanisław Zabłocki

(-) Tadeusz Żyznowski

SPRAWOZDANIE

Z WYBORÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ przeprowadzonych w dniu 12 października 2003 r. w województwie podlaskim w okręgu wyborczym Nr 23.

Zgodnie z art. 212 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499, Nr 74, poz. 786 i Nr 154, poz. 1802 z 2002 r. Nr 14, poz. 128, Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089 i Nr 153, poz. 1271 oraz z 2003 r. Nr 57, poz. 507) Państwowa Komisja Wyborcza przedstawia Marszałkowi Senatu oraz Sądowi Najwyższemu sprawozdanie z wyborów uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 12 października 2003 r. w województwie podlaskim w okręgu wyborczym Nr 23.

I. Podstawa prawna przeprowadzenia wyborów.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 23 lipca 2003 r. zarządził wybory uzupełniające do Senatu wyznaczając ich datę na niedzielę 12 października 2003 r. Postanowienie Prezydenta wraz z kalendarzem wyborczym zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 31 lipca 2003 r. Nr 134, poz. 1244.

Wybory odbyły się w województwie podlaskim w okręgu wyborczym Nr 23 z siedzibą Okręgowej Komisji Wyborczej w Białymstoku. Wybierano jednego senatora. Wybory przeprowadzano na podstawie ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499, Nr 74, poz. 786 i Nr 154, poz. 1802 z 2002 r. Nr 14, poz. 128, Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089 i Nr 153, poz. 1271 oraz z 2003 r. Nr 57, poz. 507), zwanej dalej Ordynacją wyborczą.

Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 4 sierpnia 2003 r. informujące o zarządzeniu wyborów przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a także o granicach okręgu wyborczego, liczbie wybieranych senatorów oraz siedzibie Okręgowej Komisji Wyborczej zostało podane do publicznej wiadomości, przez rozplakatowanie na obszarze okręgu, z zachowaniem terminu określonego kalendarzem wyborczym.

II. Komisje wyborcze i obwody głosowania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 44 ust. 1-3 i art. 193 ust. 3 Ordynacji wyborczej, uchwałą z dnia 18 sierpnia 2003 r. powołała w celu przeprowadzenia wyborów 9 – osobową Okręgową Komisję Wyborczą w Białymstoku. W jej skład weszło 8 sędziów zgłoszonych przez Ministra Sprawiedliwości: 1 sędzia sądu apelacyjnego, 5 sędziów sądów okręgowych i 2 sędziów sądów rejonowych oraz, z urzędu jako przewodniczący Komisji, Komisarz Wyborczy w Białymstoku. Wśród sędziów zgłoszonych przez Ministra Sprawiedliwości i powołanych w skład Okręgowej Komisji Wyborczej byli Komisarze Wyborczy w Łomży i Suwałkach.

Z zachowaniem terminu ustalonego kalendarzem wyborczym wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast powołali 838 obwodowych komisji wyborczych, w skład których weszło 7129 wyborców.

III. Tworzenie komitetów wyborczych, zgłaszanie i rejestrowanie kandydatów na senatora.

1. Zgodnie z przepisami Ordynacji wyborczej (art. 96 ust. 2, art. 97 ust. 7, art. 98 ust. 4) kandydatów na senatora mogą zgłaszać tylko komitety wyborcze partii politycznych, koalicyjne komitety wyborcze oraz komitety wyborcze wyborców, które w ustawowo określonym terminie zawiadomią Państwową Komisję Wyborczą o zamiarze udziału w wyborach oraz o utworzeniu komitetu wyborczego i uzyskają potwierdzenie przyjęcia zawiadomienia.

Do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęły zawiadomienia o utworzeniu 13 komitetów wyborczych:

Komitetu Wyborczego „Prawo i Sprawiedliwość”,

Komitetu Wyborczego Alternatywa Partia Pracy,

Komitetu Wyborczego Polskiego Stronnictwa Ludowego,
Komitetu Wyborczego Wyborców Unia Polityki Realnej,
Komitetu Wyborczego Liga Polskich Rodzin,
Komitetu Wyborczego Samoobrona Rzeczpospolitej Polskiej,
Komitetu Wyborczego Wyborców Artura Kazimierza Milewskiego,
Koalicyjnego Komitetu Wyborczego Sojusz Lewicy Demokratycznej-Unia Pracy,
Komitetu Wyborczego Unia Wolności,
Komitetu Wyborczego Platforma Obywatelska,
Komitetu Wyborczego Antyklerykalna Partia Postępu „Racja”,
Komitetu Wyborczego Partia Ludowo-Demokratyczna,
Komitetu Wyborczego Wyborców Lecha Rutkowskiego „Przyszłość Podlasia”.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 102 ust. 1 Ordynacji wyborczej podjęła w dniach od 4 do 19 sierpnia 2003 r. uchwały o przyjęciu zawiadomień tych komitetów wyborczych i zgodnie z art. 105 ustawy Ordynacji wyborczej ogłosiła o tym informację w Monitorze Polskim Nr 42, poz. 635 oraz podała ją do publicznej wiadomości w dzienniku „Rzeczpospolita” i na stronie internetowej www.pkw.gov.pl.

2. W terminie wskazanym w kalendarzu wyborczym, tj. do dnia 2 września 2003 r. Okręgowa Komisja Wyborcza w Białymstoku przyjmowała od pełnomocników komitetów wyborczych zgłoszenia kandydatów na senatora do rejestracji i wobec spełnienia ustawowych warunków zarejestrowała wszystkich 10 zgłoszonych kandydatów.

Kandydata na senatora nie zgłosiły 3 komitety wyborcze: Komitet Wyborczy Unii Wolności, Komitet Wyborczy Antyklerykalna Partia Postępu „Racja” i Komitet Wyborczy Wyborców Lecha Rutkowskiego „Przyszłość Podlasia”.

Po zarejestrowaniu kandydatów oraz rozplakatowaniu obwieszczeń o kandydatach i wydrukowaniu kart do głosowania zgodę na kandydowanie w wyborach uzupełniających wycofał Andrzej Eugeniusz Chmielewski zgłoszony przez Komitet Wyborczy Samoobrona Rzeczpospolitej Polskiej. W związku z tym Okręgowa Komisja Wyborcza podjęła uchwałę o skreśleniu kandydata oraz wydała stosowne obwieszczenie informujące wyborców o tym fakcie. W lokalach obwodowych komisji wyborczych umieszczono informację o skreśleniu kandydata i warunkach ważności głosu oddanego na karcie do głosowania obejmującej skreślonego kandydata – zgodnie z art. 158 ust. 1 Ordynacji wyborczej.

IV. Nadzór i pomoc Państwowej Komisji Wyborczej

Niezwłocznie po zarządzeniu wyborów Państwowa Komisja Wyborcza przekazała komisjom wyborczym i urzędom gmin, w celu udostępnienia wyborcom, informację w sprawie wyborów uzupełniających zarządzonych na dzień 12 października 2003 r., w której przypomniła obowiązujące przepisy prawa i procedury wyborcze, w szczególności dotyczące sporządzania spisu wyborców oraz zgłaszania i rejestrowania kandydatów na senatora. Wskazała m.in., że prawo wybierania mają osoby, które najpóźniej w dniu głosowania kończą 18 lat; do spisu wyborców wpisuje się z urzędu wyborców zameldowanych w gminie na pobyt stały i dopisanych do rejestru wyborców na własny wniosek w trybie przepisów Ordynacji wyborczej; wyborcy przebywający w szpitalach, zakładach pomocy społecznej oraz zakładach karnych i aresztach śledczych, w których zostaną utworzone obwody głosowania, są objęci spisem wyborców na podstawie wykazów sporządzonych przez kierowników tych jednostek; żołnierze odbywający służbę poza miejscem stałego zamieszkania będą dopisani do wybranego przez nich spisu wyborców sporządzonego dla miejscowości, w której odbywają służbę, jeżeli w wymaganym ustawowo terminie złożą w urzędzie gminy wnioski w tej sprawie. Prawo wybierania nie przysługuje osobom, które prawomocnym orzeczeniem sądu są ubezwłasnowolnione lub pozbawione praw publicznych albo praw wyborczych.

Przypominając zasady zgłaszania kandydatów na senatora Państwowa Komisja Wyborcza podkreśliła, iż zgłoszeń dokonuje się najpóźniej w dniu 2 września 2003 r. do godz. 24.00 do Okręgowej Komisji Wyborczej w Białymstoku; kandydatów na senatorów mogą zgłaszać wyłącznie te komitety wyborcze, które uzyskały od Państwowej Komisji Wyborczej potwierdzenie przyjęcia zawiadomienia o ich udziale w wyborach; kandydatem na senatora może być obywatel polski, mający prawo wybierania, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 30 lat; zgłoszenie kandydata musi być poparte podpisami co najmniej 3000 wyborców stale zamieszkałych w okręgu wyborczym; każdy komitet wyborczy może zgłosić w okręgu wyborczym tylko jednego kandydata na senatora.

Zgodnie z uchwałą Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 24 lutego 2003 r. do zadań i trybu pracy Okręgowej Komisji Wyborczej w wyborach uzupełniających miały odpowiednie zastosowanie uchwały Państwowej Komisji Wyborczej: z dnia 2 sierpnia 2001 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych, dotyczących przyjmowania zgłoszeń i rejestracji okręgowych list kandydatów na posłów i senatorów w wyborach do Sejmu i do Senatu zarządzonych na dzień 23 września 2001r. (M.P. Nr 25, poz. 429); z dnia 3 września 2001 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących trybu i zasad powoływania oraz zadań pełnomocników do sprawdzania zgodności arytmetycznej wyników głosowania w obwodzie w wyborach do Sejmu i do Senatu (M.P. Nr 30, poz. 504); z dnia 10 września 2001 r. w sprawie wytycznych dotyczących trybu i sposobu wykonywania przez okręgowe komisje wyborcze zadań związanych z ustaleniem wyników głosowania i wyników

wyborów do Sejmu i do Senatu zarządzonych na dzień 23 września 2001 r. (M.P. Nr 31, poz. 521).

Zadania i organizację pracy obwodowych komisji wyborczych w wyborach uzupełniających Państwowa Komisja Wyborcza określiła w uchwale z dnia 10 marca 2003 r. w sprawie wytycznych dotyczących przygotowania i przeprowadzenia wyborów uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. Nr 15, poz. 218). Uchwałami Państwowej Komisji Wyborczej podjętymi w tym samym terminie (10 marca 2003 r.) zostały ustalone: wzór karty do głosowania w wyborach uzupełniających do Senatu i wzór zaświadczenia dla mężów zaufania w tych wyborach.

V. Przebieg głosowania i ustalenie wyników wyborów.

W dniu głosowania lokale wyborcze były otwarte w godzinach określonych Ordynacją wyborczą, tj. od 6.00 do 20.00. Komisje obwodowe otrzymały w terminie spisy wyborców, karty do głosowania i formularze protokołów głosowania.

W celu zapewnienia pomocy obwodowym komisjom wyborczym i nadzorowania ich pracy oraz rozpatrywania ewentualnych skarg wyborców, w przeddzień wyborów i w dniu wyborów pełnione były dyżury przez członków Okręgowej Komisji Wyborczej, a także przez członków Państwowej Komisji Wyborczej.

Państwowa Komisja Wyborcza i Okręgowa Komisja Wyborcza nie otrzymały sygnałów o nieprawidłowościach związanych z przebiegiem głosowania i ustaleniem jego wyników przez obwodowe komisje wyborcze. Także w całym okresie kampanii wyborczej nie było skarg i interwencji w sprawach naruszenia przepisów o sposobie jej prowadzenia.

Obwodowe komisje wyborcze sporządziły protokoły głosowania i niezwłocznie przekazały je Okręgowej Komisji Wyborczej. Po otrzymaniu protokołów Okręgowa Komisja Wyborcza w dniu 13 października 2003 r. ustaliła wyniki głosowania w okręgu wyborczym i wynik wyborów uzupełniających do Senatu.

Żaden z komitetów wyborczych nie skorzystał z prawa obserwowania prac Okręgowej Komisji Wyborczej związanych z ustaleniem wyników głosowania i wyników wyborów. Żaden z nielicznie delegowanych mężów zaufania obserwujących przebieg głosowania i ustalania wyników głosowania przez obwodowe komisje wyborcze nie wniósł zarzutów ani uwag do sporządzonych protokołów.

Przy ustalaniu wyników głosowania przez Okręgową Komisję Wyborczą, zgodnie z ustaleniami Państwowej Komisji Wyborczej zastosowano elektroniczną technikę obliczeniową. Prace przy ustaleniu wyników głosowania i wyników wyborów przebiegały sprawnie.

Zainteresowanie wyborami było stosunkowo małe, co wyraziło się niską frekwencją wyborczą – 5,64% uprawnionych do głosowania.

W dniu 13 października 2003 r. Okręgowa Komisja Wyborcza w Białymstoku przekazała Państwowej Komisji Wyborczej protokół wyników głosowania i wyników wyborów senatora w okręgu wyborczym Nr 23.

Państwowa Komisja Wyborcza po otrzymaniu protokołu sprawdziła prawidłowość ustalonych wyników i w tym samym dniu, czyli 13 października 2003 r. sporządziła obwieszczenie o wynikach wyborów uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 12 października 2003 r. W dniu ustalenia wyników wyborów Komisja podała je do publicznej wiadomości, a w dniu następnym przekazała obwieszczenie do ogłoszenia. Zostało ono ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 20 października 2003 r. Nr 179, poz. 1757. Obwieszczenie stanowi załącznik do niniejszego sprawozdania. Obwieszczenie w dniu jego sporządzenia zostało przekazane Marszałkowi Senatu.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie posiadanych dokumentów stwierdza, że nie są jej znane fakty mogące być podstawą kwestionowania ważności wyborów.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej

(-) Ferdynand Rymarz

Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej

(-) Jan Kacprzak

(-) Stanisław Kosmal

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej

(-) Stefan Jaworski

(-) Andrzej Kisielewicz

(-) Andrzej Mączyński

(-) Włodzimierz Ryms

(-) Stanisław Zabłocki

(-) Tadeusz Żyznowski

* Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z art. 34a ust. 1 w związku z art. 28 ust. 1 i 34 ust. 1 i 2 ustawy o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zmianami) obowiązana jest do badania i podejmowania rozstrzygnięć w sprawach informacji finansowych

partii politycznych o subwencji otrzymanej przez nie z budżetu państwa i wydatkach poniesionych z subwencji. Obowiązek złożenia informacji za 2002 r. miało 10 partii politycznych, które subwencję otrzymały.

Państwowa Komisja Wyborcza przyjęła bez zastrzeżeń informacje 8 partii, a informacje 2 partii przyjęła ze wskazaniem stwierdzonych uchybień.

Komunikat Państwowej Komisji Wyborczej o przyjętych informacjach został ogłoszony w Monitorze Polskim z dnia 31 października 2003 r. Nr 50, poz. 785. Natomiast informacje o wysokości otrzymanej subwencji i wydatkach z niej poniesionych są ogłoszone w Monitorze Polskim z dnia 13 czerwca 2003 r. Nr 31, poz. 416.

KOMUNIKAT
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 21 października 2003 r.

o przyjętych informacjach finansowych o otrzymanej subwencji oraz o poniesionych z subwencji wydatkach przez partie polityczne w 2002 r.

Na podstawie art. 34 ust. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 i Nr 154, poz. 1802, z 2002 r. Nr 127, poz. 1089, oraz z 2003 r. Nr 57, poz. 507) Państwowa Komisja Wyborcza informuje, że zbadała informacje o otrzymanej subwencji oraz o poniesionych z subwencji wydatkach 10 partii politycznych i, zgodnie z art. 34a ust. 1 ustawy, postanowiła:

- 1) przyjąć bez zastrzeżeń informacje 8 partii politycznych, wymienionych w załączniku nr 1;
- 2) przyjąć informacje ze wskazaniem uchybień 2 partii politycznych, wymienionych w załączniku nr 2;

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej: *Ferdynand Rymarz*

Załącznik nr 1 do komunikatu
Państwowej Komisji Wyborczej
z dnia 21 października 2003 r.

Wykaz partii politycznych, których informacje finansowe o otrzymanej subwencji oraz o poniesionych z subwencji wydatkach zostały przyjęte bez zastrzeżeń

1. EwP 2 Stronictwo Demokratyczne
2. EwP 12 Unia Wolności
3. EwP 34 Polskie Stronictwo Ludowe
4. EwP 49 Krajowa Partia Emerytów i Rencistów
5. EwP 53 Liga Polskich Rodzin
6. EwP 87 Sojusz Lewicy Demokratycznej
7. EwP 88 Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej
8. EwP 124 Prawo i Sprawiedliwość

Załącznik nr 2 do komunikatu
Państwowej Komisji Wyborczej
z dnia 21 października 2003 r.

Wykaz partii politycznych, których informacje finansowe o otrzymanej subwencji oraz o poniesionych z subwencji wydatkach zostały przyjęte ze wskazaniem uchybień

1. EwP 60 Partia Ludowo-Demokratyczna
2. EwP 62 Unia Pracy

* Państwowa Komisja Wyborcza zakończyła także nałożone przepisami art. 38 ustawy o partiach politycznych, rozpatrywanie sprawozdań partii politycznych o źródłach pozyskania przez nie środków finansowych w 2002 r. Komisja zbadała sprawozdania 65 partii i zgodnie z art. 38a ust. 1 ustawy: sprawozdania 38 partii przyjęła bez zastrzeżeń, sprawozdania 13 partii przyjęła ze wskazaniem uchybień, a sprawozdania 14 partii odrzuciła.

Komunikat Państwowej Komisji Wyborczej o przyjętych i odrzuconych sprawozdaniach partii politycznych został ogłoszony w Monitorze Polskim z dnia 31 października 2003 r. Nr 50, poz. 786, a złożone przez partie sprawozdania są ogłoszone w Monitorze Polskim z dnia 13 czerwca 2003 r. Nr 31, poz. 417.

**KOMUNIKAT
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ**

z dnia 21 października 2003 r.

o przyjętych i odrzuconych sprawozdaniach partii politycznych o źródłach pozyskania środków finansowych w 2002 r.

Na podstawie art. 38 ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 i Nr 154, poz. 1802, z 2002 r. Nr 127, poz. 1089, oraz z 2003 r. Nr 57, poz. 507) Państwowa Komisja Wyborcza informuje, że zbadała sprawozdania 65 partii politycznych o źródłach pozyskania środków finansowych w 2002 r. i, zgodnie z art. 38a ust. 1 ustawy, postanowiła:

- 1) przyjąć bez zastrzeżeń sprawozdania 38 partii politycznych, wymienionych w załączniku nr 1;
- 2) przyjąć sprawozdania ze wskazaniem uchybień 13 partii politycznych, wymienionych w załączniku nr 2;
- 3) odrzucić sprawozdania 14 partii politycznych, wymienionych w załączniku nr 3.

Na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o odrzuceniu sprawozdania 6 partii politycznych wniosło skargę do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy 5 skarg oddalił, a jedną skargę uznał za zasadną.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej: *Ferdynand Rymarz*

Załącznik nr 1 do komunikatu Państwowej Komisji
Wyborczej z dnia 21 października 2003 r.

Wykaz partii politycznych, których sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych w 2002 r. zostały przyjęte bez zastrzeżeń

1.	EwP 12	Unia Wolności
2.	EwP 15	Stronictwo Narodowe
3.	EwP 21	Polska Partia Ekologiczna Zielonych
4.	EwP 23	Unia Polityki Realnej
5.	EwP 31	Polska Partia Odnowy Kraju
6.	EwP 35	Ogólnopolskie Zjednoczenie Osób Niepełnosprawnych
7.	EwP 41	Stronictwo Konserwatywno-Ludowe – Ruch Nowej Polski
8.	EwP 53	Liga Polskich Rodzin

9. EwP 55 Mikołajczykowski Polskie Stronnictwo Ludowe „Niepodległość”
10. EwP 58 Narodowe Odrodzenie Polski
11. EwP 64 „Forum Republikańskie”
12. EwP 68 Partia Victoria
13. EwP 73 Forum Samorządowe
14. EwP 77 Unia Pracy – Od Nowa
15. EwP 90 Stronnictwo „Porozumienie Polskie”
16. EwP 95 Centralna Partia Demokratyczna
17. EwP 100 Związek Weteranów Wojny
18. EwP 103 Partia Przeciw Krzywdzie
19. EwP 105 Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe
20. EwP 113 Przymierze Ludowo-Narodowe
21. EwP 115 Krajowe Forum Lewicy
22. EwP 120 Alternatywa – Partia Pracy
23. EwP 124 Prawo i Sprawiedliwość
24. EwP 126 Zdrowa Rzeczpospolita Polska
25. EwP 128 Ogólnopolski Sojusz Bezrobotnych
26. EwP 131 Platforma Obywatelska Rzeczypospolitej Polskiej
27. EwP 132 Polska bez Fikcji
28. EwP 133 Formacja XXI
29. EwP 134 Bezrobotni Rzeczypospolitej Polskiej
30. EwP 136 Unia Polskich Ugrupowań Monarchistycznych
31. EwP 138 Powiatowa Partia Obrony Bezrobotnych „Nadzieja”
32. EwP 142 Ruch Obrony Bezrobotnych
33. EwP 143 Partia Ochrony Praw Człowieka
34. EwP 144 Polska Partia Ekologiczna
35. EwP 148 Liga Obrony Suwerenności Polski
36. EwP 149 Konfederacja Polski Niepodległej – Obóz Patriotyczny
37. EwP 150 Forum Kobiet „FK”
38. EwP 152 Komunistyczna Partia Polski

Załącznik nr 2 do komunikatu Państwowej Komisji
Wyborczej z dnia 21 października 2003 r.

Wykaz partii politycznych, których sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych w 2002 r. zostały przyjęte ze wskazaniem uchybień

1. EwP 6 Ruch Społeczny
2. EwP 22 Konfederacja Polski Niepodległej Ojczyzna

3. EwP 33 Polski Ruch Uwłaszczeniowy
4. EwP 40 Stronictwo Pracy
5. EwP 49 Krajowa Partia Emerytów i Rencistów
6. EwP 59 Polski Ruch Monarchistyczny
7. EwP 60 Partia Ludowo-Demokratyczna
8. EwP 81 Polskie Stronictwo Nowy Ład Demokratyczny
9. EwP 87 Sojusz Lewicy Demokratycznej
10. EwP 88 Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej
11. EwP 97 Liga Polska
12. EwP 130 Przymierze dla Polski
13. EwP 137 Stronictwo Polska Racja Stanu

Załącznik nr 3 do komunikatu Państwowej Komisji
Wyborczej z dnia 21 października 2003 r.

Wykaz partii politycznych, których sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych w 2002 r. zostały odrzucone

1. EwP 1 Konfederacja Polski Niepodległej
2. EwP 2 Stronictwo Demokratyczne
3. EwP 4 Polska Partia Socjalistyczna *
4. EwP 5 Ruch Odbudowy Polski
5. EwP 32 Ruch Trzeciej Rzeczypospolitej
6. EwP 34 Polskie Stronictwo Ludowe*
7. EwP 48 Polska Wspólnota Narodowa **
8. EwP 61 Zieloni RP
9. EwP 62 Unia Pracy*
10. EwP 76 Ruch Katolicko-Narodowy
11. EwP 93 Forum Emerytów i Rencistów
12. EwP 106 Polska Unia Gospodarcza*
13. EwP 140 Antyklerykalna Partia Postępu „RACJA”
14. EwP 146 Praca, Zdrowie, Ekologia*

---

* Na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej partia wniosła do Sądu Najwyższego skargę, która została oddalona

** Na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej partia wniosła do Sądu Najwyższego skargę, która została uznana za zasadną

- * Zgodnie z przepisami Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu 4 komitety wyborcze biorące udział w wyborach uzupełniających do Senatu przeprowadzonych 27 kwietnia 2003 r. w okręgu nr 2 w województwie dolnośląskim złożyły Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdania finansowe z pozyskanych przychodów i poniesionych wydatków na wybory. Państwowa Komisja Wyborcza po zbadaniu sprawozdań, przyjęła sprawozdania wszystkich komitetów, w tym bez zastrzeżeń sprawozdania Polskiego Stronnictwa Ludowego i Ligi Polskich Rodzin, natomiast w sprawozdaniach Komitetów: Sojusz Lewicy Demokratycznej - Unia Pracy oraz Dudek - Wałowski wskazała na uchybienia polegające na naruszeniu art. 113 ust. 1 i 2 Ordynacji wyborczej dotyczące sposobu gromadzenia środków finansowych.
- * Marszałek Sejmu RP na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli (Dz. U. Nr 62, poz. 688) w dniu 20 października 2003 r. zwrócił się do Państwowej Komisji Wyborczej o stwierdzenie, czy pod stanowiącym przedmiot obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej - projektem ustawy o zmianie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wniesionym przez Komitet Inicjatywy Ustawodawczej - została złożona wymagana ustawowo liczba 100 000 podpisów obywateli popierających projekt. Czynności sprawdzających dokonał pod nadzorem Państwowej Komisji Wyborczej zespół pracowników utworzony w Krajowym Biurze Wyborczym. Na podstawie danych zawartych w sporządzonym przez zespół protokole sprawdzenia prawidłowości podpisów poparcia Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 27 października 2003 r. stwierdziła, że wniesionego przez Komitet Inicjatywy Ustawodawczej projektu ustawy nie poparła wymagana liczba 100 000 obywateli.

UCHWAŁA
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 27 października 2003 r.

w sprawie stwierdzenia, czy została złożona ustawowo wymagana liczba podpisów obywateli popierających, wniesiony do Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, projekt ustawy
o zmianie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach
z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli (Dz. U. Nr 62, poz. 688), po sprawdzeniu na wniosek Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, czy pod projektem ustawy o zmianie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stanowiących przedmiot obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej, wniesionym do Marszałka Sejmu przez Andrzeja Chwiluka - pełnomocnika Komitetu Inicjatywy Ustawodawczej Projektu

Ustawy o zmianie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, została prawidłowo złożona wymagana liczba podpisów, Państwowa Komisja Wyborcza uchwała, co następuje:

§ 1.

Stwierdza się, że na wykazie obywateli, którzy udzielili poparcia projektowi ustawy o zmianie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przekazanym Państwowej Komisji Wyborczej przez Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, prawidłowo złożona liczba podpisów jest mniejsza od wymaganej w myśl art. 2 ustawy z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli (Dz. U. Nr 62, pos. 488), gdyż projekt poparło mniej niż 100.000 osób mających prawo wybierania do Sejmu.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega przekazaniu Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

W uzasadnieniu Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że postępowanie sprawdzające liczbę prawidłowo złożonych podpisów prowadzone było według „Zasad badania przez Państwową Komisję Wyborczą złożenia wymaganej liczby podpisów obywateli popierających projekt ustawy wniesionej w trybie inicjatywy ustawodawczej obywateli” przyjętych przez Komisję w dniu 15 listopada 1999 r., które zostały zamieszczone w "Przeglądzie Wyborczym Nr 10-11/99, str. 16. Postępowanie sprawdzające obejmowało ustalenie liczby prawidłowo złożonych podpisów według niżej wymienionych kryteriów formalnych.

Każda strona została sprawdzona pod względem zgodności udzielonego poparcia z wymaganiami określonymi w art. 9 ust. 2 ustawy o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli. W szczególności sprawdzenie polegało na ustaleniu, czy:

- każda strona wykazu zawiera dane wymienione w art. 9 ust. 2 (zdanie drugie) ustawy oraz we wzorze wykazu, określonym w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 września 1999 r. (Dz. U. Nr 79, poz. 893). Wszystkie podpisy na stronach nie spełniających tych warunków, a zwłaszcza bez nagłówka z nazwą komitetu inicjatywy ustawodawczej oraz formuły „Wykaz obywateli, którzy udzielają poparcia projektowi ustawy – z wymienieniem tytułu ustawy”, były traktowane jako złożone wadliwie,
- wypełniony formularz wykazu był dokumentem oryginalnym. Wypełnione strony wykazu będące kopiami byłyby traktowane jako wadliwe,

- każdy popierający obywatel podał dane wymagane w ustawie i złożył podpis. W szczególności, czy przy podpisie wpisano:
  - imię (imiona) i nazwisko (oba człony w pełnym brzmieniu, a nie np. pierwsza litera imienia). Brak danych dotyczących pełnego brzmienia imienia (imion) i nazwiska powodował uznanie poparcia za złożone wadliwie,
  - adres zamieszkania obejmujący: nazwę miejscowości (miasta, wsi, osady) oraz nazwę ulicy i nr domu oraz nr mieszkania. W miejscowościach, w których nie ma ulic, wymagano wskazania nr domu (posesji). Podanie numeru lokalu dotyczyło tylko budynków wielomieszkaniowych. Brak danych lub niepełne określenie adresu zamieszkania powodowało uznanie poparcia za złożone wadliwie; nie było uznawane za podanie adresu wpisanie tylko nazwy miejscowości. Wpisanie w rubryce „adres zamieszkania” adnotacji o braku stałego i tymczasowego miejsca zamieszkania również nie spełniało warunku z art. 9 ust. 2 ustawy,
  - podany został numer ewidencyjny PESEL. Brak oznaczenia tego numeru lub podanie numeru wadliwego spowodowało uznanie poparcia za złożone wadliwie. Przykładowo za złożone wadliwie uznano podpisy, gdy numer PESEL zawierał większą liczbę cyfr niż to wynika z obowiązujących zasad nadawania tego numeru, a także podpisy, przy których wpisano numer PESEL, z którego wynikało, że podpisujący nie ukończył 18 lat.

W toku postępowania sprawdzającego Państwowa Komisja Wyborcza dodatkowo ustaliła, iż przy ocenie sposobu podania miejsca zamieszkania:

- dopuszczalne jest uznanie „za prawidłowo udzielone poparcie” podpisu obywatela, który zamiast dokładnego podania adresu zamieszkania w rubryce na to przeznaczonej postawił znak odnośnika do adresu wskazanego w pozycji bezpośrednio wyżej umieszczonej w wykazie podpisów, jeżeli osoby wymienione w tych pozycjach noszą to samo nazwisko, co wskazywałoby, iż są członkami rodziny wspólnie zamieszkałymi pod tym samym adresem;
- dopuszczalne jest uznanie „za prawidłowo udzielone poparcie” podpisu obywatela, który zamiast wskazania pełnego brzmienia nazwy miejscowości w rubryce „Adres zamieszkania” posłużył się skrótem tej nazwy, jeżeli inne dane dotyczące adresu zamieszkania (nazwa ulicy, nr domu, nr lokalu) zostały podane zgodnie z wymaganiami, a na stronie wykazu podpisów, w pozycji umieszczonej wyżej, podana została pełna nazwa miejscowości świadcząca, że niżej podany skrót dotyczy tej nazwy.

Wszystkie strony wykazu zostały przez sprawdzających ponumerowane w obrębie każdej teczki. Po sprawdzeniu każdej strony wykazu według wyżej wskazanych kryteriów osoba sprawdzająca oznaczała podpisy złożone wadliwie na stronie przez zaznaczenie (w kolorze

zielonym) imienia i nazwiska wyborcy, którego poparcie zostało zakwestionowane ze względu na stwierdzenie którejś z wymienionych wad.

Osoba sprawdzająca do każdejteczki sporządzała raport o liczbie sprawdzonych podpisów podając w odniesieniu do kolejnych numerów stron „liczbę podpisów ogółem”, „liczbę podpisów złożonych prawidłowo”, „liczbę podpisów wadliwych” oraz rodzaje stwierdzonych wad powodujących odrzucenie podpisu.

Postępowanie sprawdzające przeprowadzono w dniach od 22 do 24 października 2003 r. Pełnomocnik Komitetu Inicjatywy Ustawodawczej został poinformowany o możliwości obserwowania wszystkich czynności sprawdzających oraz o terminie i miejscu ich wykonywania, jednakże nie uczestniczył on przy tych czynnościach. Z czynności sprawdzających sporządzono podsumowanie ogólnej liczby podpisów oraz podpisów złożonych wadliwie z podziałem na rodzaj stwierdzonych wad np. liczbę podpisów złożonych wadliwie z powodu: braku wskazania na stronie nazwy komitetu i tytułu projektu ustawy, wad w podaniu adresu zamieszkania, braku lub wady numeru PESEL.

Podsumowanie wyników czynności sprawdzających zostało zawarte w protokole z weryfikacji podpisów osób, które udzielały poparcia projektowi ustawy, sporządzonym w dniu 24 października 2003 r. przez osoby wykonujące czynności sprawdzające.

Na podstawie dokonanego sprawdzenia Państwowa Komisja Wyborcza protokolarnie stwierdziła, że w "wykazie obywateli, którzy udzielają poparcia projektowi ustawy" o zmianie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych obejmującym 26 teczek, przekazanym przez Marszałka Sejmu:

- liczba podpisów obywateli ogółem wynosi 103.068,
- liczba podpisów złożonych prawidłowo wynosi 99.624,
- liczba podpisów złożonych wadliwie, które nie spełniają kryteriów określonych w art. 9 ust. 2 ustawy, wynosi 3.444.

Wśród podpisów uznanych za wadliwe 147 podpisów złożono na stronach nie opatrzonych nazwą komitetu inicjatywy ustawodawczej lub tytułem popieranego projektu ustawy, co jest naruszeniem art. 9 ust. 2 zdanie drugie ustawy i stanowi odstępstwo od wzoru określonego w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 września 1999 r. w sprawie ustalenia wzoru wykazu obywateli, którzy udzielają poparcia projektowi ustawy stanowiącej przedmiot inicjatywy ustawodawczej (Dz. U. Nr 79, poz. 893).

Brak adresu lub podanie niepełnego adresu był powodem zakwestionowania 1.046 podpisów, a z powodu braku lub podania błędnego numeru PESEL nie mogło zostać uznanych 2.205 podpisów. Z powodu braku lub umieszczenia skrótu imienia oraz braku nazwiska popierają-

cego za wadliwe uznano 29 podpisów. Z innych przyczyn za wadliwe uznano 45 podpisów obywateli. Wady dyskwalifikujące te podpisy dotyczyły w szczególności braku podpisu oraz dołączenia strony wykazu podpisów będącej kserokopią.

W związku z tym, że liczba prawidłowo złożonych podpisów obywateli, jest mniejsza niż 100.000, Państwowa Komisja Wyborcza postanowiła odstąpić od dalszego sprawdzania wiarygodności udzielonego poparcia przez skonfrontowanie danych obywateli umieszczonych w „Wykazie” z danymi zarejestrowanymi w Powszechnym Elektronicznym Systemie Ewidencji Ludności.

Protokół z ustaleń liczby prawidłowo złożonych podpisów został przesłany (faksem) Pełnomocnikowi Komitetu Inicjatywy Ustawodawczej projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

- * Państwowa Komisja Wyborcza udzieliła opinii i wyjaśnień w sprawach stosowania przepisów ustaw wyborczych i referendalnych.
- W sprawie ustalenia wyników głosowania i wyboru burmistrza miasta Łęczna udzieliła organom wyborczym następujących wyjaśnień w zakresie sposobu wykonania tych czynności:
  1. Postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 23 czerwca 2003 r. (Sygn. akt I Ns 82/03), którym stwierdzono nieważność wyboru Burmistrza Miasta Łęczna i wygaśnięcie jego mandatu oraz nakazano powtórzenie czynności wyborczych, poczynając od ponownego ustalenia wyników głosowania w obwodzie głosowania nr 8 w Łęcznej przez komisję wyborczą w nowym składzie jest **wiążące dla organów wyborczych**. Dotyczy to zarówno rozstrzygnięcia o nieważności wyborów i nakazania podjęcia wskazanych czynności wyborczych, jak **ustalenia stanu faktycznego, zawartego w uzasadnieniu postanowienia**. Stanowisko takie zostało przedstawione przez Sąd w uzasadnieniu postanowienia i podtrzymane przez Sąd Apelacyjny w Lublinie w uzasadnieniu postanowienia z dnia 9 października 2003 r. (Sygn. akt I ACz 877/03), oddalającego zażalenie na postanowienie sądu I instancji.
  2. W związku z powyższym Obwodowa Komisja Wyborcza nr 8 w Łęcznej, ustalając ponownie wyniki głosowania w obwodzie, **zobowiązana jest do uwzględnienia dokonanej przez Sąd oceny, które z głosów są ważne oraz które z nich oddane zostały na poszczególnych kandydatów**. Dotyczy to głosów wymienionych w uzasadnieniu postanowienia, co do których ważności Sąd wypowiedział się jednoznacznie. Obwodowa Komisja Wyborcza winna szczegółowo opisać sposób postępowania z tymi głosami w załączniku do protokołu oraz przy pakowaniu materiałów z głosowania zach-

wać oznaczenia kart do głosowania wprowadzone w czasie wcześniejszych obliczeń, wykorzystane przez Sąd Okręgowy w Lublinie w uzasadnieniu postanowienia z dnia 23 czerwca 2003 r. **Dokonując oceny ważności pozostałych głosów Komisja zobowiązana jest kierować się kryteriami wskazanymi w tymże uzasadnieniu.**

3. Miejska Komisja Wyborcza w Łęcznej winna zwrócić szczególną uwagę na poprawność sporządzenia protokołu głosowania w obwodzie przez Obwodową Komisję Wyborczą nr 8 w Łęcznej. W szczególności Miejska Komisja Wyborcza zobowiązana jest do ustalenia, czy Komisja Obwodowa ustosunkowała się szczegółowo do ewentualnych uwag mężów zaufania i członków Komisji wniesionych do protokołu. Wszelkie niejasności winny być przez Komisję Obwodową usunięte na żądanie Miejskiej Komisji Wyborczej przed przyjęciem protokołu.
  4. Komisarz Wyborczy w Lublinie, współdziałając z Miejską Komisją Wyborczą w Łęcznej, przeprowadzi szkolenie Obwodowej Komisji Wyborczej nr 8 w Łęcznej w zakresie czynności, które ma ona wykonać. W czasie szkolenia należy zwrócić szczególną uwagę na zasady oceny ważności głosów, związanie Obwodowej Komisji Wyborczej treścią postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 23 czerwca 2003 r. wraz z jego uzasadnieniem oraz odpowiedzialność Komisji i jej członków za rzetelne i zgodne z prawem wykonanie zadań wyborczych.
  5. Państwowa Komisja Wyborcza przypomina, że obwodowa komisja wyborcza ma obowiązek zgodnego z prawem i rzetelnego sporządzenia protokołu głosowania w obwodzie, a jej członkowie ponoszą odpowiedzialność za wykonanie swoich zadań na zasadach przewidzianych dla funkcjonariuszy publicznych.
- W sprawie stosowania przepisów ustawy o referendum lokalnym dotyczących prowadzenia i finansowania kampanii referendalnej zajęła następujące stanowisko.

Przepisy rozdziału 7 ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. Nr 88, poz. 985 ze zmianami) regulują w pełni zasady finansowania inicjatywy przeprowadzenia referendum oraz udziału w kampanii referendalnej, jedynie w przypadku gdy inicjatorem referendum lub uczestnikiem kampanii jest partia polityczna odsyłając do przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zm.). Zasady te są w części odmienne od obowiązujących w przypadku kampanii wyborczej, zawartych w ustawie z dnia 16 lipca 1998 r. — Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547).

W związku z powyższym do finansowania kampanii referendalnej nie mają zastosowania przepisy Ordynacji wyborczej, a w szczególności jej art. 83d. Ponadto przepisy ustawy o referendum lokalnym oraz ustalony rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 lutego

2001 r. w sprawie wzoru sprawozdania finansowego o źródłach i wysokości pozyskanych funduszy oraz wydatkach poniesionych na cele referendalne (Dz. U. Nr 14, poz. 128) wzór sprawozdania nie przewidują podawania w sprawozdaniu danych dotyczących rachunku bankowego, na którym gromadzone były środki finansowe, ani dołączania do sprawozdania dokumentów umożliwiających weryfikację podanych w sprawozdaniu informacji. Brak również w ustawie o referendum lokalnym przepisów karnych analogicznych do art. 202f Ordynacji wyborczej, w przypadku przepisów karnych zaś odpowiednie stosowanie przepisów Ordynacji wyborczej byłoby niedopuszczalne. Stosowanie art. 84d Ordynacji wyborczej do kampanii referendalnej byłoby zatem nieracjonalne, bowiem nie ma podstaw ani do żądania od inicjatora referendum informacji o rachunku bankowym, na którym gromadzone były środki na kampanię referendalną, ani do ukarania pełnomocnika inicjatora referendum za gromadzenie środków poza rachunkiem bankowym.

Artykuł 28 ust. 2 ustawy o referendum lokalnym należy interpretować nie tylko jako zakazujący organom gminy i ich członkom prowadzenia kampanii referendalnej na koszt gminy, lecz także — *a contrario* — jako dopuszczający prowadzenie przez te podmioty kampanii pod warunkiem, że nie będzie ona finansowana ze środków gminnych. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) może zatem (bez względu na to, czy jest mieszkańcem gminy) prowadzić kampanię referendalną, stosując się do ograniczenia wynikającego z art. 28 ust. 2 ustawy. Ograniczenia te dotyczą prowadzenia przez organy gminy i ich członków kampanii referendalnej, która służy prezentowaniu stanowiska uczestniczących w niej podmiotów w sprawie poddanej pod referendum (art. 28 ust. 1), zatem w przypadku referendum w sprawie odwołania organów gminy przed upływem kadencji dotyczą przedstawiania przez organy gminy i ich członków stanowiska w sprawie odwołania organów gminy. Natomiast wójt (burmistrz, prezydent miasta) z racji sprawowanej funkcji osoby reprezentującej gminę (art. 31 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym [Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.]) ma prawo, a nawet zobowiązany jest do reagowania na krytykę działalności organów gminy. Przedstawianie merytorycznego stanowiska w sprawie zarzutów postawionych w ramach kampanii referendalnej nie może być uznawane za prowadzenie kampanii referendalnej przez organ gminy lub członka tego organu, o ile ich wystąpienia w tych sprawach dotyczą zarzutów, nie zaś wniosku o odwołanie organów.

Artykuł 43 ust. 1 ustawy o referendum lokalnym jednoznacznie określa czyny nim zabronione, wśród których nie znajduje się przyjmowanie na cele referendalne środków finansowych (a także, zgodnie z art. 43 ust. 2, wartości niepieniężnych) pochodzących od podmiotów w tym przepisie wymienionych przez innych niż inicjator referendum uczestników kampanii referendalnej. Zatem przekazywanie środków przez te podmioty uczestnikom kampanii referendalnej jest objęte zakazem (w przypadku innych niż inicjator

referendum uczestników kampanii referendalnej nie objętym sankcją karną z art. 71), natomiast przyjmowanie takich środków przez tych uczestników kampanii nie jest czynem zabronionym przepisami ustawy o referendum lokalnym. Należy zauważyć jednak, że zakaz i karalność przekazywania środków na kampanię referendalną przez niektóre z podmiotów wymienionych w art. 43 ust. 1 ustawy wynika z innych przepisów (np. dotyczących zasad gospodarki finansowej tych podmiotów).

- W sprawie dopuszczalności prowadzenia przez partię polityczną reklamy w telewizji publicznej poza okresem kampanii wyborczej wyjaśniła.

Przepisy ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zm.) nie ograniczają możliwości rozpowszechniania przez partię polityczną odpłatnych reklam w programach radiowych i telewizyjnych jedynie do okresu kampanii wyborczych. Zasady prowadzenia tej reklamy muszą być zgodne z ustawą o partiach politycznych, w szczególności mogą być związane jedynie z działalnością statutową lub charytatywną prowadzoną przez partię. W przypadku wykorzystania środków z subwencji z budżetu państwa audycje reklamowe mogą być związane jedynie z działalnością statutową partii. Na tego typu reklamę nie można wykorzystywać środków zgromadzonych na koncie Funduszu Wyborczego ani na subkoncie Funduszu Eksperckiego.

Z PRAC KRAJOWEGO BIURA WYBORCZEGO

- * W dniach 6 i 7 października 2003 r. w Rydzynie (woj. wielkopolskie) odbyła się robocza narada dyrektorów zespołów i delegatur Krajowego Biura Wyborczego. Oceniano wykonanie zadań w 2003 r., w tym przygotowanie i przebieg referendum ogólnokrajowego w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej oraz realizację zadań bieżących Biura. Omówiono ponadto przeprowadzone zadania związane z planowanymi w roku 2004 wyborami do Parlamentu Europejskiego, w tym inicjatywy i współdziałanie w pracach legislacyjnych nad ustawą o wyborach członków Parlamentu Europejskiego oraz zmianami w ustawach wyborczych. Szczegółowymi tematami dyskusji były kwestie rozwoju informatyki wyborczej w latach 2003 - 2005, problematyka finansowania i rozliczania kampanii wyborczych, funkcje i wynik pracy i dalsze zadania audytora wewnętrznego w zakresie kontroli gospodarki finansowej w Krajowym Biurze Wyborczym.
- * Kierownik Krajowego Biura Wyborczego systematycznie uczestniczył w pracach podkomisji i komisji Sejmu i Senatu prowadzonych nad ustawą o wyborach członków Parlamentu Europejskiego oraz nad zmianami w Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw.

WYMIANA DOŚWIADCZEŃ Z ZAGRANICĄ

W dniach 23 - 25 października odbyła się w Londynie XII Doroczna Konferencja Stowarzyszenia Urzędników Wyborczych Centralnej i Wschodniej Europy. Polskę reprezentował Członek Zarządu Stowarzyszenia, Kierownik Krajowego Biura Wyborczego Kazimierz W. Czaplicki. Obrady były poświęcone dwóm tematom: "Media a Wybory" oraz "Głosowanie Elektroniczne".

W wystąpieniach i dyskusji podkreślano rolę mediów dla lepszego funkcjonowania procesów wyborczych, w tym potrzebę przeanalizowania związku między mediami a wyborami w skali globalnej. Mając na uwadze działalność ACEEEO skierowaną głównie na procesy demokratyzacji społeczeństw Centralnej i Wschodniej Europy, stanowi to temat stale aktualny, o istotnym znaczeniu dla współczesnych debat politycznych w naszym regionie. Także głosowanie elektroniczne jest przedmiotem dyskusji zawodowych w większości krajów europejskich. ACEEEO uznało, że konferencja stwarza znamienitą okazję dla prowadzenia dyskusji i zainicjowania ścisłej współpracy nad problematyką głosowania elektronicznego w Centralnej i Wschodniej Europie.

Szczegółowe informacje o Stowarzyszeniu Urzędników Wyborczych Centralnej i Wschodniej Europy (struktura, skład, działalność, materiały, dokumenty itp.) są dostępne na stronie internetowej www.aceeeo.org